

Principii psiho-pedagogice de formare ale competențelor lecturii comprehensive în baza textelor de specialitate

*Ninel Barbaroș, lect. univ.
Emilia Denisov, dr., conf. univ.*

Summary

The social and political changes require developing new curricula in the system of higher education. The objective-based syllabus must be replaced by a competency-based syllabus. The Skills to understand specialized texts are of a great importance. Developing of the competences of the reading of the specialized texts is very important at this moment. So the steps of the understanding of the text meaning are of a great value.

Competențele au valoare diferită în cunoașterea umană, în formarea generală și profesională a viitorilor economiști. Cultura profesională asigură condițiile necesare integrării în societate prin intermediul profesiei, aceasta din urmă devenind un mijloc de socializare umană, caci oferă condiții prielnice pentru afirmarea personalității. Orizontul cultural-profesional se constituie ca unitate dintre cultura intelectuală și cea profesională. Aceasta impune, ca în procesul de predare a limbii germane economice, să imprimăm o finalitate tehnologică cunoștințelor științifice asimilate, prin sublinierea și demonstrarea valențelor lor aplicative.

În acest sens, conceptul de competență este studiat aprofundat din mai multe perspective. Cea mai simplă și laconică definiție a fost formulată de belgianul Xavier Roegiers[5 p.19], care identifică competența cu un ansamblu integrat de cunoștințe, capacități și atitudini, exersate în mod spontan, care permit atingerea unei activități integratoare.

Competențele apar și se fixează în rezultatul faptului că acțiunile efectuate au succes și sînt justificate. Fiecare competență funcționează și există în sistemul de competențe pe care persoana le stăpînește. Unele dintre ele ajută unei noi competențe a funcționa, altele, o împiedică, celelalte, o modifică. Acest fenomen se numește interacțiunea competențelor.

Studiul lor a dus la următoarea clasificare :

- competențe universale – proprii și aplicabile în orice gen de activitate umană, acestea fiind structurate de Comisia Europeană în 10 competențe;
- competențe generale – care se manifestă într-un anumit domeniu de cunoaștere; de ex. competență lecturală;
- competențe specifice – componente ale competențelor generale, realizabile într-o sferă relativ îngustă, cum ar fi, spre exemplu, competența de lectură a literaturii de specialitate.

Competențele generale dispun de un grad ridicat de generalitate și complexitate, exercitînd rolul de a orienta demersul didactic către achizițiile finale ale studierii limbii germane de specialitate. Competențele specifice sînt derivate din competențe generale, fiind etape în dobîndirea acestora. În contextul cercetării noastre competența lecturală are un caracter general, pe cînd competența de lectură a literaturii economice e o competență specifică, care se înscrie în categoria competențelor profesionale.

Formarea competenței profesionale este în relație directă cu formarea culturii generale a persoanei, caci educația are nu numai sarcina de a pregăti omul ca element activ al vieții sociale și ca forță de muncă, ci și ca subiect al propriei formări cultural-spirituale. Componentele competențelor profesionale – cunoștințe-capacități-atitudini, în măsură mai mare decît competențele generale, sunt supuse erodajului moral și uzual. De aceea, învățămîntul profesional trebuie să țintească nu numai spre formarea unui set final de competențe, ci și spre formarea competențelor de renovare oportună a competențelor profesionale. Această caracteristică se extinde și asupra competenței lecturale a literaturii de specialitate.

Generalizând cele menționate, concluzionăm că competențele specifice, îndeosebi cele profesional-economice, pot fi unificate și clasificate în:

- competențe epistemologice/gnoseologice, care exercită funcția de a alege și a promova cunoștințe cu valori formative;
- competențe praxiologice presupun înzestrarea studenților economiști cu un sistem de cunoștințe și deprinderi practice, devenite tot mai necesare în demersul modern de instruire;
- competențe investigaționale, care contribuie la stimularea interesului față de cunoaștere ;
- competențe de comunicare în domeniul economic și competențe de lectură a literaturii economice.

Competența de lectură a literaturii economice antrenează caracteristicile competenței generale și ale competenței profesionale, indicate de un șir de cercetători. Sub aceasta prismă, Paul Cornea conchide: competența lecturală, implică cunoașterea codurilor lingvistice literare și culturale, fiind concepută ca o sinteză a cel puțin trei competențe : comunicativă, științifică, culturală [1, p.59].

Competența de lectură a literaturii economice comportă următoarele trăsături

- caracterul complex se manifestă prin integrarea cunoștințelor, capacităților și strategiilor lecturale specifice într-un act de lectură comprehensivă, avînd ca suport didactic literatura economică de specialitate;
- caracterul relativ rezidă în convingerea că competența de lectură se dezvoltă continuu, în dependență de diversitatea și complexitatea contextelor economico-științifice;
- caracterul potențial determină posibilitate mobilizării competenței pentru a proiecta și, respectiv, evalua performanțe în viitor.
- caracterul situativ se exercită într-o anumită situație și se manifestă esențial prin capacitatea de a administra cu eficiență o situație, modificînd-o ulterior prin asimilări și acomodări;
- caracterul transferabil denotă faptul că, competența lecturală specială generează o diversitate de performanțe, în diverse contexte, ea nu poate să se reducă la un proiect, ci presupune mult mai multe realizări;
- caracterul conștient se asociază intențiilor și necesităților studenților economiști de a consulta literatura economică, gestionînd corect competențele pe care le dețin.

În viziunea mea, competența de lectură a literaturii economice e motivată pînă la respectarea următorilor factori :

- prezența unui vocabular de specialitate suficient înțelegerii literaturii economice;
- capacitatea de a decoda, recepta și elabora mesaje scrise cu caracter economic;
- capacitatea de a citi corect, fluent și coerent, capacitatea de a înțelege și a construi scheme și diagrame cu conținut economic;
- capacitatea de a prezenta corect documentația aferentă comunicării economice: CV-ul, prezentarea ofertei, scrisoarea de afaceri, proiectul economic etc.
- dezvoltarea și consolidarea capacităților de intelegere a limbii scrise: texte, anunturi, faxuri, e-mailuri, etc.
- dezvoltarea și consolidarea capacităților de exprimare in scris: rezumat, rapoarte tehnice, instructiuni tehnice, memo, scrisoare de intentie, retroversiuni de documente, acte personale.

Competența lecturală de comprehensiune se formează din interacțiunea capacităților, formate anterior, de a observa, de a decoda (la nivel lexematic, sintagmatic, frastic și textual) și, în final, de a recepta.

Competența lecturală de interpretare e un rezultat al progresiei interactive a capacităților receptiv-cognitive de analiză, de sinteză, de generalizare și finalmente de interpretare [7, p.84].

Competențe și mai superioare ar fi acelea de a efectua o privire de ansamblu asupra literaturii de specialitate, sau cea de a emite o ipoteză în rezolvarea unei dileme științifice, sau de realizare a unui anumit tip de cercetare. Le deosebește, că diferă situațiile, capacitățile, pe care le antrenează și nivelul de dezvoltare. Așadar, competențele sînt niște activități de integrare a cunoștințelor, a capacităților la o anumită etapă de formare a lor.

Deoarece activitatea de lectură este o treaptă superioară a citirii și implică competența de înțelegere, iar în vederea receptării și decodării textului este utilă acțiunea de argumentare, am definit-o strategia pragmatică receptiv comprehensivă.

Competența se formează și se evaluează la interacțiunea activităților: „a ști, a ști să faci, a ști să devii“. Profesorul este solicitat, tot mai mult, să-și prăsească rolul de transmițător al cunoștințelor, pentru a se preface într-un inginer al educației.

Formarea competenței lecturale este o finalitate a învățămîntului profesional de toate gradele, dar în perioada de democratizare a societății, această activitate obține noi semnificații, formarea personalității libere și creatoare, care presupune, implicit, și capacitatea lecturală, eficientă în variate contexte, inclusiv și în cel profesional. Capacitatea lecturală se formează în procesul lecturii, în special, al interacțiunii dintre cititor și text, care poate fi centrat atît pe subiectul acțiunii (cititorul), cît și pe obiectul acțiunii (textul).

Bibliografie

1. Cornea, P., *Introducere în teoria lecturii*, București, 1998.
2. Lombard, A., *La langue roumaine*, Une presentation (Bibliothèque française et romane. Ser. A: Manuels et études linguistiques, Paris, 1974.
3. Oancea, I., *Semiostilistica*, Timișoara, Editura Excelsior, 1998.
4. Pamfil, A., *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Editura Paralela 45, 2003.
5. Roegiers, X., *L`evaluation selon la pedagogie de l`integration*, Alger, 2005.
6. Simard, Claude, *Éléments de didactique du français langue première*, Montréal, De Boeck și Lancier, 1997.
7. Westhoff, G., *Fertigkeit Leseverstehen*, München, 1990.